

Nye regler for lokal organisering

Ingar Aaestad

NORSKE
LAKSEELVER

Norske Lakseelver

Organisasjon for fiskerettshavere og forpaktere i vassdrag med anadrom laksefisk

- Stiftet 1992
- 70 lakseelver fra hele Norge
- 7000 fiskerettshavere
- 70 % av rettighetshaverne

Lokal forvaltning

- Miljødir. - et nasjonalt ansvar
- Fylkesmannen Mil.dir. sin faglige forlengede arm
- Rettighetshavere i elvelag
- pliktig organisering
- NINA og VRL
- faglig grunnlag for regulering av fiske i elv og sjø

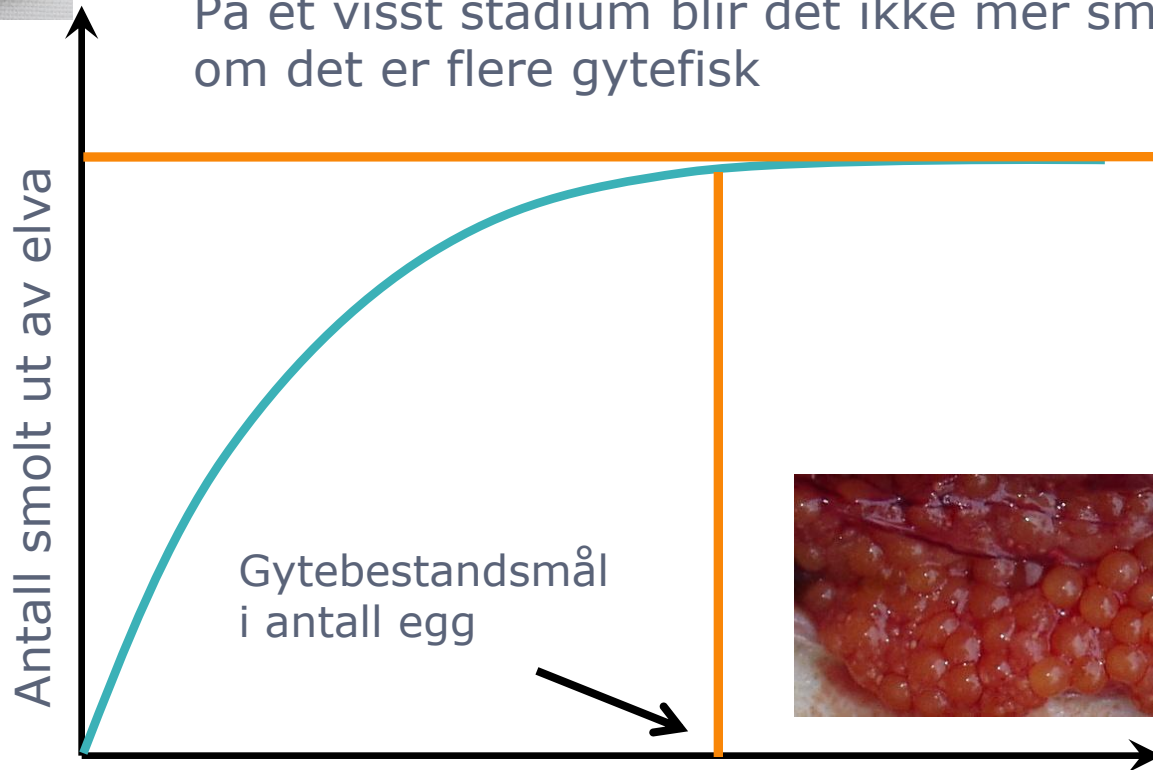

Gytebestandsmål

LAKSEBESTANDER VOKSER IKKE INN I HIMMELEN

På et visst stadium blir det ikke mer smolt selv om det er flere gytefisk

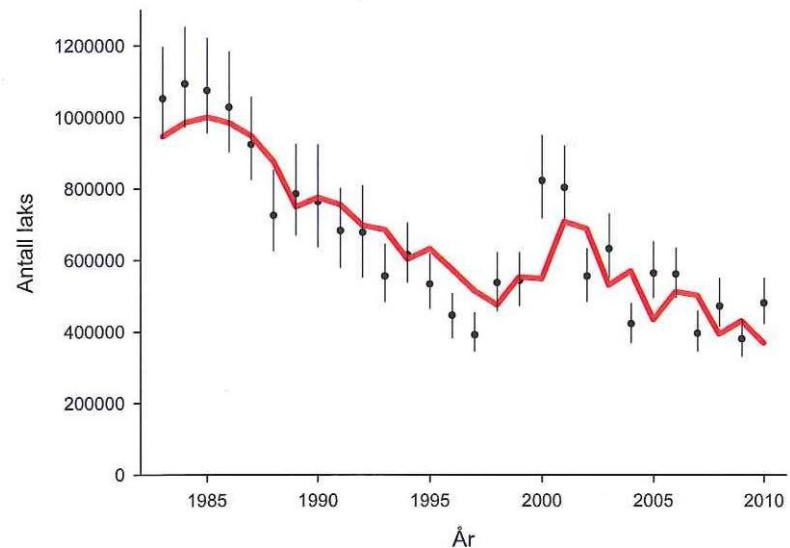
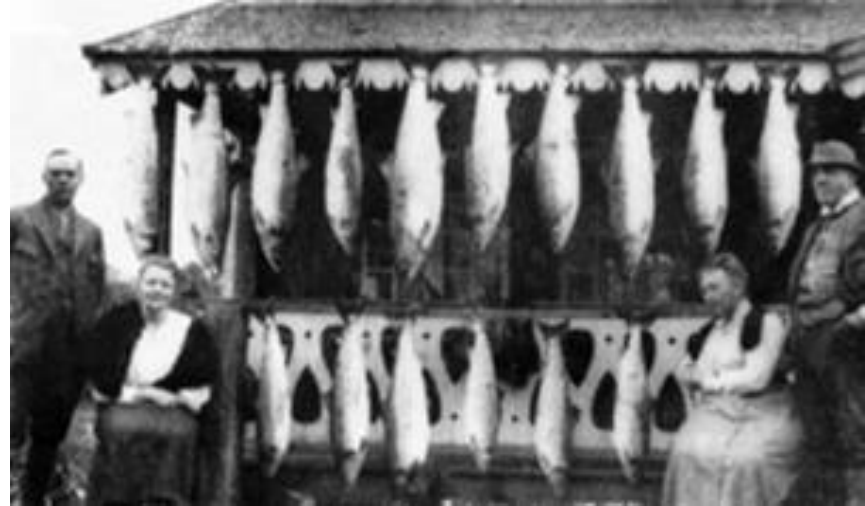
Antall rogn gytt i elva

Nye tider i villaksforvaltningen

- Fra overflod
- Til knapphetsgode

Elveeierne har en viktig forvalterrolle, men har manglet virkemidler ift.:

- gjennomføring av vedtak
- økonomi

Bakgrunn

Manglende organisering har vært begrensende for gjennomføring av lokal forvaltning:

- Fastsetting og håndheving av lokale fiskeregler
- Gjennomføring og finansiering av pålagte forvaltningsoppgaver – tvangsmidler
- Behov for en mer entydig definering av organiseringsprosess – fastsetting av andeler

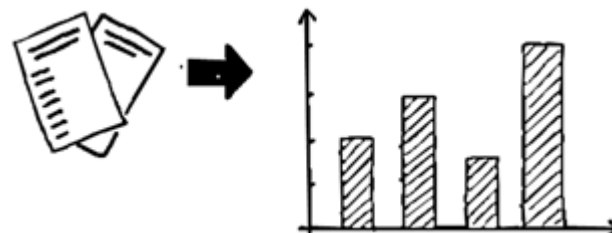
Ny § 25 i laks- og innlandsfiskelov:

”I vassdrag med selvreproduserende bestander av anadrome laksefisk, plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning.”

Forvaltningslagets oppgaver

- Revidert lov, § 25:

- regulering av fisket
- fiskeoppsyn
- informasjon
- smitteforebyggende tiltak
- fangststatistikk og rapportering
- kultiveringstiltak
- bestandsovervåking
- utarbeide driftsplan

I kommentar til ny **Forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag:**

Fiskerettshaverne står selvsagt fritt til også å inngå avtaler om felles økonomisk utnyttelse av fiskerettighetene, men det omfattes ikke av bestemmelsene i denne forskriften.

Forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag

- Krav om pliktig organisering GBM > 100 kg hunnfisk
- Forutsetning får åpning for fiske
- Frist: juli 2015

Organisering av rettighetshavere

Organisering av rettighetshaverne

Det er krav om at alle rettighetshavere i lakseførende laksevassdrag med fastsatt gytebestandsmål over 100 kilo, skal ha etablert en pliktig organisering innen 25. juni 2015.

Se: [Forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk](#)

Norske lakseelver utarbeider veiledningsmateriell som gjøres tilgjengelig her etter hvert som det oppdateres.

Bruk menyen til venstre.

- . [Bakgrunn](#)
- . [Prosess](#)
- . [Vedtekter](#)
- . [Organisasjonsform](#)
- . [Bruk av Jordskifte](#)
- . [Ofte stilte spørsmål](#)
- . [Alt veiledningsmateriell](#)
- . [Bistand fra Norske lakseelver](#)

Krav om pliktig organisering

2 mulige veier fram:

Pliktig organisering etter
Laks- og innlandsfiskeovens nye
organiseringsforskrift

Pliktig organisering etter
Jordskifteloven (bruksordning)

Eksisterende lag er etablert ved at Jordskifteretten har gjennomført bruksordning (fastsatt andeler og vedtekter)

Ingen handling nødvendig

Når er jordskifteretten aktuell?

- mange uavklarte rettigheter
- hvis hensiktsmessig med en annen andelsfordeling enn standard iht. organiseringsforskrift
- hvis det er svært konfliktfylte forhold
- ønsker en felles overbygning for flere lag

Ulemper med jordskifte

- Omstendlig og tidkrevende
- Forholdsvis dyrt
(1,5 ganger rettgebyret = 1290 kr pr part - fordeles etter andeler)

Fordeler med jordskifte

- Kartlegging av rettighetsforhold og endelig avklaring av tvister
- Jordskifteretten oppfattes uhildet part

Forutsetning for jordskifte

- Sak må rekvireres av rettighetshaver(e)
- Rekvirent(er) må betale rekvireringsgebyr (4.300kr) + forskudd (ca 30.000-50.000kr)
- For at Jordskifteretten skal ta saken, må «alle ha større nytte enn kostnad» - hvis ikke avises saken

Pliktig organisering etter Forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag

Ingen eller
utilfredsstillende
organisering fra før

Standard organisering etter forskrift:

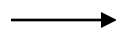
- forberedende møte
- interimsstyre beregner andeler (75/25) og foreslår vedtekter
- konstituerende møte

En forpaktende
forening for hele elva

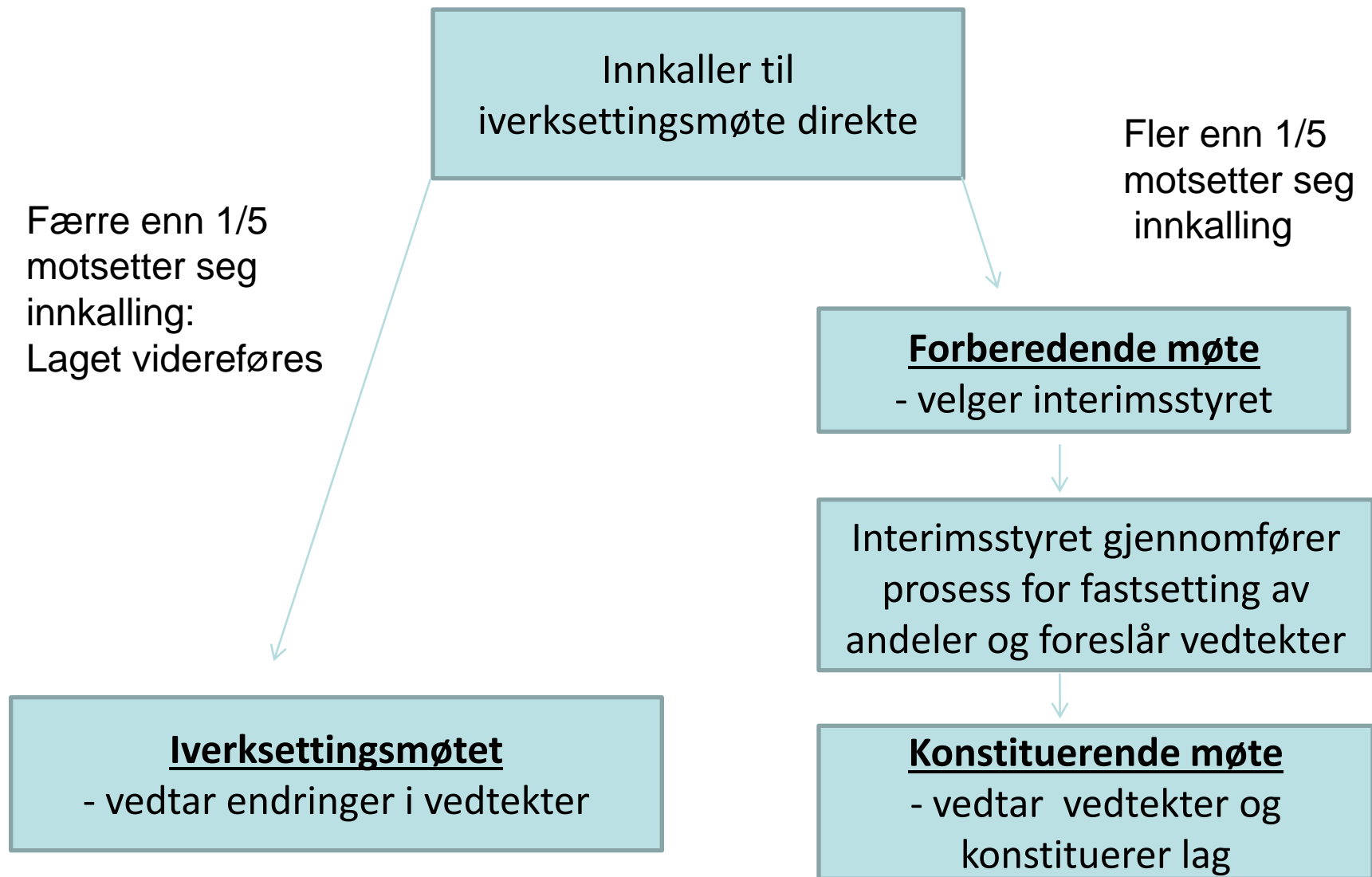
- Forening tar på seg ansvaret for gjennomføring av pålagte forvaltningsoppgaver
- Formaliseres i gjennom avtaler med hver enkelt rettighetshaver

Godt organisert lag

- innkaller til iverksettingsmøte direkte

Gjennomføring av pliktig organisering i vassdrag med god organisering

Gjennomføring av pliktig organisering i vassdrag med god organisering

1. Initiativ til prosessen
2. Vurdere lagetts geografiske utstrekning
3. Ikke-medlemmer på åpenbart godt fiskbare strekninger
4. Justere vedtekter
5. Innkalling til iverksettingsmøte
6. Gjennomføring av iverksettingsmøtet

Gjennomføring av foreberedende møtet i vassdrag uten eller med svært mangelfull organisering

1. Initiativ
2. Vurdere lagets geografisk utstrekning
3. Rettighetsforhold og kontaktinformasjon
4. Utgifter
5. Innkalling
6. Møteforbredelse
7. Gjennomføring av møtet

Interimstyrets arbeid i vassdrag uten eller med svært mangelfull organisering

1. Andelsberegning (75/25)
2. Vedtekter
3. Lagets utstrekning
4. Valgkomité
5. Konstituerende møte

Gjennomføring av pliktig organisering i vassdrag forpaktet av forening

1. Initiativ
2. Vurdere lagets geografisk utstrekning
3. Kontrakt
4. Iverksettingsmøtet

Gjennomføring av pliktig organisering i vassdrag med god organisering

Justere vedtekter:

- Formålsparagrafen: ”Laget er fastsatt og drives etter Forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk av 25. juni 2013”
- Inn/utmelding

Gjennomføring av pliktig organisering i vassdrag med god organisering

Sjekk at vedtektene er i henhold til kravet i § 8 :

- *styresammensetning herunder en balansert geografisk fordeling, funksjonstid*
- *regler for årsmøte og årsmøtevedtak, blant annet om ekstraordinært årsmøte, krav til innkalling, innkallingsprosedyre og årsmøtets beslutningsdyktighet og ansvarsområde*
- *styrets ansvarsområde*

Gjennomføring av pliktig organisering i vassdrag med god organisering

- trenger ikke å følge lagets gjeldende bestemmelser om vedtektsendring
 - vedtas med alminnelig flertall på iverksettingsmøtet
-
- Hvis behov for registrering: Tilpasning av vedtekter til ny organisasjonsform (tidligere BA)

Organisasjonsform

Er registrering nødvendig?

Kun forvaltning
(og salg uten overskudd)

Samvirkeforetak (foretaksregisteret)

Salg (og forvaltning) med
utbytteutbetaling

Samvirkeforetak (foretaksregisteret)

Lite lag,
salg (og forvaltning)

Tingsrettslig sameie (enhetsregisteret)

Ett eller to lag?

- Krav om obligatorisk organisering omfatter kun den biologiske forvaltningen
- I utgangspunktet er det tenkt at «butikk» og biologi skal holdes adskilt – evt. eget lag for omsetning av fiske
- I mindre vassdrag med omsetning av alt fiske gjennom eksisterende lag, kan et lag være hensiktsmessig

Hva kompliserer ?

- Interne stridigheter
 - Når det enkelte styremedlem tenker egeninteresse framfor fellesskapets beste
- Mindretallsvern viktig!
- Kjøreregler for styrearbeid

Alternative løsninger for andelsfordeling enn 75/25

- 1) videreføre dagens ordning med andeler
- forutsetning: innarbeidet og omforent
- 2) annen alternativ fordeling dersom 100 %
enighet
- 3) andelsfordeling etter Jordskifte
- 4) avtale med forpaktende organisasjon

Hvordan forholder forvaltningslaget seg uavklarte rettigheter?

1) Nøytral

2) Hvis mange uavklarte rettigheter:

- rekvirere rettsutgreiing fra Jordskifteretten for hele vassdraget

3) Oppfordre partene til løsning.

- minnelig eller rettslig

4) Manglende oppfølging eller innbetaling av forvaltningsavgift – stenging av vald (FM)

Driftsplanen

Første generasjons driftsplaner var i stor grad preget av:

- Sammenstilling av historie, faglig kunnskap om vassdraget og fiskestammene
- Prosess med kommunen, fylkesmannen, regulant, JFF, oppdrett, m.m.
 - driftsplanen skal utarbeides og vedtas av rettighetshaverne!
 - søke samarbeid eksternt der det er hensiktsmessig

Driftsplanen

- Styret arbeidsdokument
- Grunnlag for den årlig arbeidsplanen og budsjett som vedtas på årsmøtet
- Kortest mulig med fokus på
 - mål
 - tiltak
 - ansvarsfordeling
 - tidsplan
 - finansiering
 - prioriteringsrekkefølge

3. Biotopforbedrende tiltak

Tiltak	Ansvar	Kostnad	Finansiering	Tid
– Gjennomføre biotopforbedrende tiltak i øvre del av Aagaardselva fra Raset og nedover	RH/NGOFA	ca 100.000,-	NGOFA NVE Fiskefondet	2008-2009
– Opprettholde en beredskap i forhold til vedlikehold av elveløpet i Aagaardselva med tanke på nye ras eller massetransport, herunder vurdere om de etablerte gyteområdene må tilføres mer masse	RH/NGOFA	-	NGOFA	Kontinuerlig

4. Gytebestandsmålet

Gytebestandsmålet for Aagaardselva etter at gyteforbedrende tiltak er ferdig gjennomført, er beregnet til 54 hunnlaks. For Glomma er gytebestandsmålet beregnet til 96 stk hunnlaks.

Tiltak	Ansvar	Kostnad	Finansiering	Tid
– Øke presisjonen på gytebestandsmålberegningen gjennom å gjennomføre årlig el-fiske på utvalgte stasjoner	RH/NGOFA	25.000,- Drift	NGOFA- dugnad Fiskefondet	2008 →
– Gjennomføre systematisk gytegropelling i Aagaardselva etter hver fiskesesong og kontrollere om gytebestandsmålet er nådd	RH/NGOFA	Engangs- kostnad kr 10.000 Årlig kr 15.000	Dugnad NGOFA Fiskefondet	Hvert år

Driftsplanens innhold

- I følge revidert lov § 25a **skal** planen inneholde:
 - oversikt over fiskeressursene i det aktuelle området
 - reguleringstiltak
 - overvåkingstiltak
 - oppsyn- og informasjonstiltak
 - oversikt over den enkelte fiskerettshavers andel i fisket
 - beskrive hvordan fiskeinteressene er organisert
 - økonomiske forhold knyttet til organisering og tiltak
 - planen **kan** også omfatte bortleie av fiskerett

Driftsplanens innhold

- det er fra DN varslet en slags form for godkjenning fra FM av «skal-punktene» som forutsetning for åpning av fiske

Driftsplanens innhold

Reguleringstiltak

- offentlige forskrifter vs regler gitt av laget
- midtsesongsevaluering
- ved alle reguleringer må det tilstrebes alle rammes likt

Overvåkingstiltak

- fokus på gytebestandsmåloppnåelsen

Gytebestandsmål

LAKSEBESTANDER VOKSER IKKE INN I HIMMELEN

På et visst stadium blir det ikke mer smolt selv om det er flere gytefisk

Overvåkningstiltak

Gytebestandsmål

- Det antall kg hunnfisk som skal til for å oppnå maksimal produksjon av yngel
- Skjønnsmessig vurdering av
Produksjonsareal x egg tetthet
- NINA

Driftsplanens innhold

Gytebestandsmåloppnåelse

- Fangsttall hunner = Andel hunner i hver størrelsesklasse
x fangst i hver størrelsesklasse
- Antall kg hunnfisk tilbake = (Fangsttall hunner /
fangstandel) – fangsttall hunner
- VRL

Overvåkningstiltak

Gytebestandsmåloppnåelse

Direkte:

- tellere
- gytefisktelling
- (gytegroptelling)
- fangststatistikk og fangstandel

Indirekte

- yngeltelling